

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد.

۲۰۲۶/۰۴/۱۹

جورج فوستر
ترجمه: رحمت آریا

د جورج فوستر یون لیک: له بنگاله تر لندن سفر

دوهم ټوک

(۵۰)

50 د مارچ په ۱۴ نېټې زموږ کښتۍ چې تر کرکیو پورې په مالونو ډکه او عرشه یې په مسافرینو ډکه وه و خوځېده خو شدید بار کښتۍ مجبوره کړه چې بیرته لنگر واچوي. ما ته د کښتۍ بارول چې کابینونه یې په بکسونو او کڅوړو ډک ول د حیرانتیا ول ول چې څنگه به دا کښتۍ نه دویبیري، مسافرین که وینس ول که بیده اړ ول چې پریوځي تر څو د نورو لپاره ځای پیدا سي. زه پوه سوم چې ټول مسافرین کوچني سوداگر ول چې په خپله یې خپل سوداګري توکي کښتۍ ته راوړي ول، سوداګر په فارسیانو باندې اعتماد او اعتبار نه لري چې خپل اقلام د خپلو استازو له لارې ولیري. باندني سوداګر مؤظف ول چې د لوی باروړونکي ونډه ولوبوي. ددوی شمیر له اويا پورته نه وو چې د کښتۍ په عرشې کې یو بل ته جوخت پریوتې ول؛ ډیر ژر پوه سوم چې د کښتۍ کپیتان او عملي دواړو په کښتۍ چلولو کې سمه روزنه نه وه لیدلې، کپیتان په سختۍ سره کولی سول چې د قطب نما ټکي ومومي او یا له لارښود لیک څخه کار واخلي؛ همداسې د کښتۍ عمله درواخله.

کله چې ما دا په بد ډول جوړه سوې کښتۍ او عرشه ولیدله او له بلې خوا مې ولیدل چې ډېره بار سوې او ډېر مسافر لري او بیا مې د کښتۍ بې مهارته عملي ته ولیدل نور مې نه سواي کولی چې د خپل امنیت په اړه بې فکره پاتې سم په ځانګړې توګه د کسپین د سمندرګي په شان توفاني سمندر کې سفر کول.

په اولسمې نېټې و خوځېدو، د ښه باد د چلیدلو له کبله په دوه ویشتمې نېټې مو د باکو د بندر د شمال په لس فرسنگې کې لنگر واچاوه. تر څلور ویشتمې نېټې پورې د بندر خولې ته ورسېدو. باد چې له ختیځ لوري په شدت چلیده یو ناڅاپه لوری بدل کړ او په شدت له وچې څخه راووت. له دې چې مور ساحل ته نیردې وو نو د اوبو څپې ټیټې وې او مور یې له مرګوني فاجعي څخه وژغورلو. روسانو چې په لنگر اچولو او خپلو پیاوړو کیبلونو باور درلود په خوب بیده سول. هغوی کښتۍ دې ته نه وه چمتو کړې چې که لنگر له کښتۍ څخه جلا سي نو کښتۍ دې له لنگر څخه جلا نه سي او هغه کیبل یې هیڅ ونه کړل چې تر ډیر فشار لاندې وو. ځینې هوبنیاران به کله ناکله له خوبه پاڅیدل او له خدای څخه به یې د مرستې غوښتنه کوله ترڅو دوی دې د توفان له قهر څخه وساتي. په شپږ ویشتمې نېټې توفان غلی سو او مور د باکو بندر ته ورسیدلو. مخې ته مو یوه بادبان لرونکې جنګي بیړۍ ولاړه وه چې ټوپک په لاس سرتیري او توپونه یې درلودل.

د پاڼو شمیره: له 1 تر 4

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلیکني د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په خیر و لولئ

زموږ د کښتۍ استازي د کوچنۍ جنگي بيړۍ له بولندوی سره وليدل او د اروپايي مسافر داستان يې په خپل راپور کې خای پر خای کړ. د يادولو وړ ده چې تورکان او فارسيان د يوه روس او يوه اروپايي تر منځ توپير کوي، دوی اروپايي د پيرنگي په نوم او روس د روس په نوم يادوي. دغه توپير ددې څرگندوی دی چې دوی اروپايانو ته ډېر درناوی لري ځکه ددوی له نظره اروپايان ډېره پوهه او لوړ عقل لري. په زړه پورې لا دا ده چې د نوم دغه توپير د سويلي روسانو په ټيټي پارکي يا طبقي کې هم منل سوی دی.

زه کوچنۍ جنگي بيړۍ ته وبلل سوم، هغوی ته مې د خپل سفر دلایل او د سفر تگ لوری ټول شرحه کړ او په ورين تندي او ميلمه پالي روحيې يې راته ښه راغلاست وويل، داسې ښه راغلاست زما له ساده ظاهر او معمولي جامو او يا زما له بي بنسټه روايت سره سمون نه خور. ورپسې په اروپا کې د عمومي سولې له خبر څخه خبر سوم؛ د خواشيني خبر دا وو چې له يوه خارجي څخه مې خبر ترلاسه کړ چې ټول امريکايي مستعمرات او گڼ شمير وگړي يې په بشپړ ډول جلا سوي دي. په پام کې وه چې کوچنۍ جنگي بيړۍ په بله ورځ د انزېله پر لور وخوځېږي، او موخه يې په دې سيمې کې د گيلان د ولايت ساتنه وه. د گيلان والي مخکې له دې خپل استازي په تاتاري کریميه [1] کې د روسانو قرارگاه ته استولی وو چې له آقا محمد څخه خپله ويره څرگنده او له روسانو څخه د مرستې غوښتنه وکړي. دغه استازي د يوه روسي افسر په ملتيا چې په شلو ورځو کې يې له قرارگاه څخه تر باکو پورې لار وهلي وه راستون سو. دوی د تاتارانو د لسگوی Lesgui Tatars له قلمرو څخه چې د باندنيو پر وړاندې په دښمنۍ يې شهرت درلود راتير سوي ول. خو د روسي سرتيرو له ويري چې د لسگوی تاتارانو تر سرحداتو پورې رسيدلي ول دوی ته له دخالت پرته د تيريدلو اجازه ورکړه. دغه افسر په تورکي ژبې مسلط وو، دی په کار پوه او له انرژۍ ډک ښکاریده او له ماجرا ډک خطرناک سفر لپاره مناسب سړی وو.

د گيلان استازي په داسې حال کې چې په کوچنۍ جنگي بيړۍ کې وو او سترگې يې په ما ولگيدلي او گومان يې کاوه چې زه مسلمان يم او له روسانو سره ډوډۍ خورم هک حيران سو. او کله چې پام يې سو چې نايي / سلمان زما د ريري په خريلو پيل وکړ، ما پريکړه کړې وه چې دا کار وکړم، استازي زښت ډېر په قهر سو. هغه به هره شيبه گوتنيونه کوله خو کله چې زما اصلي هويت ورته وويل سو غلی سو. د ريري د خريلو پر مهال يې ما ته په سپکو سپکو سترگو کتل. کله چې نايي زما د بريټونو په لندولو پيل وکړ څوڅو ځله يې په تينگار وويل چې دا کار مه کوه، کله چې ټول بريټونه لارل نو په لور غږ يې وويل، دا چې په کوم ملتيت او يا کوم دين او مذهب يې زه يې پروا نه لرم، ستا ټول عزت پر ځمکه پريوت او اوس د ښځو په شان سوي.

ريره مې پينځلس مياشتې نه وه خريلي او په دې مودې کې هم اوږده او هم پلنه سوي وه، له پينځلس مياشتو وروسته مې ريره وخريله. ريره مې د وروستي ژمي د سختيو له کبله تر ډېره حده خيړنه سوي وه. د آسيايي ريري اهميت ته په کتنې هيله مند يم چې دا لنډه يادونه نا مناسبه ونه انگيرل سي. خو ما بايد د ريري خريل تر استراکان پورې ځنډولي وای. زما اروپايي څيري او د آسيايي جامو ترکيب دواړو زه فارسيانو ته په عجيبې سوژې بدل کړی وم. همدا شان د ارمنيانو له انتقادونو سره هم مخامخ سوم ځکه هغوی هم ريره د درناوي او تقدس يوه ښه گڼي ځکه چې ريره د عسويانو له لومړنيو

¹ - ورپسې د جنرال پوتمکين د فرمان پر بنسټ د کریمې واکمنۍ او د استراخان د ادارې اختيار ده ته ورکړل سو. - ليکوال

مقدسو پلرونو څخه په الهام راغلي ده. کله چې ارمنيان وغواړي د اروپايانو په شان ربره وڅري نو د خپلي قبيلي خلک ورباندې ملنډې وهي.

په ۲۷ نېټې په کوچني جنگي بيړۍ کې سپور سوم، د بيړۍ د خوځيدو پر مهال ما وليدل چې بيړۍ چلونکي او عمله يې خپلي دندې په مهارت او پرېمانه انرژي تر سره کوي. هغوی لنګر راپورته کړ او باد بانونه يې په داسې مهارت تنظيم کړل چې هرې انگليسي جنگي بيړۍ ورباندې وياړ کاوه. د بيړۍ کپيتان ته يو يوناني سوداګر د خدای په امانۍ لپاره راغلی وو، کپيتان وويل چې زه به له همدغه سوداګر سره سفر وکړم، ما ته يې پاسپورت جوړ کړ تر څو د فارسيانو له مداخلت پرته باکو ته زما ننوتل آسانه کړي. بر سیره پر دې د بيړۍ دوهم بريدمن چې زما ژباړونکی وو او دې ته ليوال وو چې که کوم کوچني شي ته زما اړتيا وي راسره مرسته به وکړي يو معرفت ليک د روسيې د سمندري ځواک د افسر ايوان اندريويچ په نوم راته راکړ. ورپسې همدغه يوناني سوداګر زه خپل استوګنځي ته چې په يوه کاروانسرای کې وو بوتلم؛ دا کاروانسرای د عيسويانو او سني مسلمانانو لپاره ځانګړی کاروانسرای وو.

ايوان اندريويچ له روسانو سره د تورکانو د وروستۍ جګړې په لړ کې په مديترانې کې د يوې خصوصي بيړۍ بولندويي چې دده د کورنۍ شخصي بيړۍ وه پر غاړه درلوده، ايوان اندريويچ د همدې جګړې په لړ کې د يو شمير زړورو ګامونو له اوچتولو وروسته د ملکې له لوري د سمندري ځواک د کپيتانۍ درجې ته ارتقا وکړه او له هغه وروسته يې آستراکان ته کډه وکړه او له دولت څخه يې فارس ته د اوسپنې او فولادو د صادراتو انحصاري امتياز تر يوې ټاکلې مودې پورې تر لاسه کړ. له دې چې مور دواړه تر يوې کچې په فرانسوي پوهيدلو او د مديترانې د سواحلو په غاړو کې خلک په فرانسوي خبرې کوي مور ډير ژر د يو بل دوستانو سوو؛ هغه نفوذ چې ده په باکو کې ترلاسه کړی وو ما ته هم دا امکان په لاس راکاوه چې زه هم دده د کورنۍ د غړي په توګه ښه وخت تير کړم.

د باکو ښار د شيروان په ولايت کې د يوه خليج په شمالي ضلعي کې واقع او تقريباً د يوه متساوي الاضلاع مثلث ښه لري چې يوه ضلعه يې له ساحل سره موازي ده. زه په دې باور يم چې محيط يې تقريباً يو مايل دى او ډير وګړي لري او اکثريت اوسيدونکي يې په سوداګرۍ بوخت دي.

دا خليج لوی دى او د وچې له پلوه له سويلي بادونو په استثناء د نورو ټولو لورو له ټولو بادونو څخه ساتل کيږي، سويلي بادونه هم په دې دليل کمزوري کيږي چې مخې ته يې دوه ټاپوګان واقع دي. د سيمه ييزو معلوماتو له مخې ددغو ټاپوګانو له منځه سويلي ټاپو يې يو وخت له اصلي ځمکې سره نښتی وو او هماغلته يو سر څوری ځای يې پاتې دى خو په تيرو څلويښتو کالو کې د سيند د اوبو په راپورته کيدلو سره د کسپين د سمندرګي لويديځ ساحل پر لور خوځيدلی او ورڅخه جلا سوی دى.

باکو د ښاغلي هانوي د سفر پر مهال په خپلې ختيځې ضلعي کې دوه ديوالونه درلودل؛ باندنی ديوال يې اوس د اوبو د سطحې د لوریدا له کبله نریدلی او تهداب يې په اوبو کې ننوتلی دى. د شيروان ولايت د پام وړ وړۍ توليدوي چې له هغې ډلې څخه يوازې څلور سوه ټنه يې استراخان ته صادريږي. ددې تر څنګ د لور کيفيت زعفران هم په شيروان کې کرل کېږي او په يوه ارزښتمند سوداګريز توکي اوبنۍ دى. د ملتان د هندوانو يوه ټولنه له ډيرو پخوا مودو راهيسې په باکو کې ژوند کوي چې د دې ښار په سوداګرۍ کې مهمه ونډه لوبوي. دوی له ارمنيانو سره په ګډه د شيروان اصلي سوداګر ګڼل کېږي.

د پاڼو شمېره: له 3 تر 4

ددې سیمې هندوان معمولاً د ټاټا Tatta له سیمې راخوځیږي، ټاټا د سندھ په سفلی کې یو مهم ټاپو دی. دوی له ټاټا څخه د بصرې پر لور ځي او اغلباً له هغو کاروانونو سره یو ځای کیږي چې فارس ته سفر کوي. خو دا یوه کوچنۍ ډله ده او د هغو مسلمانانو له بد چلندۍ او بې احترامۍ څخه شدیداً ناراضه دي چې ورسره مخامخ کیږي.

د مارچ په یوویشتمی (آتشگاه Atashghah) ته چې د (اورتون په معنی a place of fire ده) ولاړم او کله چې ما ځان په هغه ځای کې استوګنو هندي صدقه اخیستونکو ته معرفي کړ نو زه یې د یوه ورور په توګه ومنلم. هغوی له دې اصطلاح څخه استفاده وکړه ځکه ددوی پام سو چې زه تر یوې کچې ددوی له اساطیرو سره آشنا یم او ددوی تر ټولو مقدسو عبادت ځایونو ته تللی یم. په دغه مذهبي ځای کې پیروان خپل خدای ته د اور په بڼې درناوی کوي، دغه مذهبي خلوت ځای د دیرشو یاردو په ارتوالي یو څلوځنډیز یا مربع ډول لري چې شاوخوا یې ټیټ دیوال راتاو سوی دی. دا ځای څو کوټي لري او هره کوټه ځانته د کوچني آتشفشان په بڼې ځای لري چې د سلفر اور په کې بلیري دا اور د یوه قیف او یا د بټۍ له منځه چې د هندوانو د محراب په ډول طراحی سوی ده له ځمکې څخه راوځي.

نور بیا

له دې اور څخه د عبادت او پخلي لپاره کار اخیستل کیږي او...

[قدرمنو لوستونکو! د بناعلي رحمت آریا د آرشیف: لینک](#)

د پاڼو شمېره: له 4 تر 4

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راټولې. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پاروالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په څیر و لولئ